

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты ІХ Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
ІХ Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың ІХ Халықаралық ғылыми конференциясы = ІХ Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2014

Қолданылған дереккөздер тізімі

1. Назарбаев Н.А. «Ассамблея народа Казахстана: Доверие, Традиции, Транспарентность, Толерантность». Выступление на XVI сессии Ассамблеи народа Казахстана. Официальный сайт Президента Республики Казахстан // <http://www.akorda.kz>
2. Доклад Президента РК Н.А.Назарбаева на I сессии АНК // Официальный сайт Президента РК. www.akorda.kz
3. *Мариян Абишева*: «Какую модель межэтнических отношений мы строим?» http://vlast.kz/article/kakuju_model_mezhjetnicheskikh_otnoshenij_my_stroim_prodolzhenie_diskus_sii-2689.html
4. Додолев М.А.: Институт всеобщей истории РАН. – Москва.: ИВИ РАН, 2000.
5. Материалы к XIX сессии Ассамблеи народа Казахстана, Астана, 2012.

УДК 314.5(4/5)

ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ ЕЛДЕРІНДЕГІ МИГРАЦИЯ МӘСЕЛЕСІНІҢ АУҚЫМАЛУЫ ЖӘНЕ ТҮРЛЕНУІ

Файзова Мария Қазиханқызы

maria130193@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Халықаралық қатынастар факультеті,
«Аймақтану» мамандығының студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Б.Қ.Қилыбаева

Миграция мәдениеттердің өзара сіңісуі, өмір сүру салтындағы айырмашылықтар мен оның деңгейін еңсеруде, еңбек ресурстарын қайта бөлуде маңызды қызмет атқаратын қазіргі динамикалық қоғамның бөлінбес бір бөлшегі. Миграцияның әлемдегі дамуы қарама-қайшылыққа толы. Жаһандану процесі өндірістің барлық факторларының- капитал, тауар, ақпарат, еңбектің ырықтандыруын топшаласа, ал мемлекеттер миграцияны ұлттық қауіпсіздік контекстінен қарастырады.

Соңғы жылдары миграция ЕО-тың халықаралық күн тәртібінің басты тақырыбына айналды. ЕО-тың ішкі саясатын жүргізуге қатысты сұрақ Брюссел саясатының негізгі саяси өлшемі болып табылады. Бүгінгі таңдағы миграция күрделі де, көп компонентті көптеген мемлекеттер тартылған процесс. Соңғы уақытта халықаралық ұйымдардың миграциялық сфераға араласуын ұлғайтты. Бұл жалпыеуропалық миграциялық стратегия мен әлемдегі адам құқықтары мәселелерін қарастыруға түрткі болды. ЕО пен оған кірмейтін мемлекеттер арасындағы миграциялық ағынды басқару сұрақтарында үйлесімнің жоқтығы еуропаның күн тәртібіне еуропалық елдер арасында реттескен, өзара келісілген саяси қадамдар қажеттілігі пікірталасын алып келді.

Жеке елдердегі және бүкіл әлемдегі халық санына, құрамы мен орналасуына миграцияның тигізетін әсері үлкен. Экономика, саяси, ұлттық, діни, экологиялық, өзге де себептер миграцияны тудырушы факторлар болып табылады. Қазіргі таңда ЕО елдеріндегі миграциялық ахуал өте күрделі. ЕО елдеріндегі миграцияның түрленуі де әр қилы.

Батыс Еуропаның экономикалық дамуы, дамушы елдер және оңтүстік еуропа бөлігінен мигранттарды тартуда негізгі факторға айналып, 20 ғасырдың екінші жартысының миграция процесстерінің басты сипатын қалыптастырды.

1950-1960 жылдары Оңтүстік Еуропа (Португалия, Греция, Италия, Испания, Югославия, Түркия) мен жаңадан тәуелсіздігін алған отар елдерден ГФР, Франция, Нидерланды, Бельгия, Скандинавия елдеріне үлкен көлемді жұмысшылар келді. 1950 жылдан бастап, 1992 жылға дейін, 42 жыл аралығында Батыс Еуропадағы шет елдіктер саны жергілікті тұрғындармен салыстырғанда 1,3% дан 4,9% -ға артты.[1]

№	Жіктеудің негізі	Миграция түрлері	ЕО мысалында
1	Шекаралық қамтуы	Ішкі	Еуропадағы орын алған миграциялық жүйе «орталық» елдермен тығыз экономикалық, мәдени, саяси, географиялық байланыстармен ерекшеленеді. Ол миграциялық ағындардың әртүрлілігімен, әр қилы бағыттылығымен, жаңа иммиграциялық елдер мен мигранттарды жеткізуші елдердің қосылуымен сипатталады. ЕО миграциялық жүйесіндегі жұмыс күшін тарту орталықтары Батыс, Солтүстік, Оңтүстік, Шығыс Еуропа елдері болып табылады. ЕО тән негізгі миграция түрі еңбек миграциясы. Батыс Еуропа елдеріне шет елдіктер ағынының басты каналы бола тұра, ол заңды және заңсыз сипатқа ие.
		Сыртқы (халықаралық)	
2	Миграцияның объективті және субъективті факторларының арақатынасы	Ерікті	
		Еріксіз	
3	Негізгі қызмет мақсаты	Еңбек миграциясы	
		Білім миграциясы	
		Тұтынушылық миграциясы	
4	Миграция мерізімі	Тұрақты	
		Уақытша	
		Мерзімдік	
		Маятниктік	
5	Заңнамаға бағынуы	Заңды	ЕО–ғы экономикалық мигранттар көбінесе Алжир, Марокко, Тунис, Қытай, Ирак, Иран, Түркия, Пәкістан, Үндістан, Латын Америкасының кей елдерінен шыққан азаматтар. Мигранттардың ЕО еңбек нарығына ықпалы үлкен. Еңбек мигранттарының ЕО елдеріне кіруі оның заңнамасына сәйкес жүзеге асады. Оған мысал ретінде үшінші елдерден келетін азаматтар иммиграция заңдар негізінде жіперуді қадағалайтын Дания, Финляндия, Франция, Греция, Люксембург, Португалия және Ұлыбритания алуға болады. Сонымен қатар, ЕО елдеріне білім миграциясы да тән. Қазіргі таңда студенттерді қабылдауда көптеген бағдарламалар бар. Жыл сайын ЕО елдерінен баспана беруді жүз мыңдаған адамдар сұрайды. Қашқын статусын алу көптеген адамдар үшін ЕО елдерінде тұрақты тұруға мүмкіндік беретін жалғыз жол болып табылады.
		Заңсыз	

70-ші жылдардың басындағы энергетикалық дағдарыстан кейін бірқатар елдерде, Ұлыбритания, Франция, Нидерланды, ГФР экономикалық жағдайдың нашарлауы мен Еуропадағы жұмыссыздық деңгейінің артуына байланысты мигранттар ағынына шектеулер қойды. Саясат шет елдерден соғыс салдарынан құлдыраған еуропа елдерінің техникалық потенциалын жаңғырту мақсатында білікті мамандарды тартуға бағытталды. Сандық шектеулерге қарамастан, иммигранттар бір амалдарын тауып шекарадан жанұяларымен қоса келді. Анықталған дәрежеде миграция өз алдында әлеуметтік процеске айналып, ешқандай мемлекеттік бақылауға бағынбайды.

Иммигранттардың ЕО-тың экономикалық дамуына қосқан үлесі жұмыспен қамтылғандардың төрттен бірін құрап, 2000-2005 жылдар аралығындағы жылдық орта ЖІӨ-нің 21% астамын құрайды. 2012 жылдың қаңтар айындағы Еуростаттың статистикалық мәліметтеріне сәйкес ЕО-тың шекарасында 20,7 миллион шет елдіктер тұрады. Бұл дегеніміз ЕО-тың жалпы тұрғындарының 4,1% құрайды. [2] 2003 жылы Еуропа шекарасында 16 миллион шет елдіктер болған. [3]

2011 және 2010 жылдардағы тұрғындар санының айырмашылығы (1,4 млн.) екі көрсеткіштің қосындысынан тұрады - табиғи өсім (0,5 миллион) және таза миграция (0,9 миллион). Яғни, халық санының өсімінің 64%-ы миграциялық процесстеріне тиесілі. Дәстүрлі түрде миграция мемлекеттің сандық өзгерісінің қозғаушы күші болып саналады. Қартаю үрдісіндегі еуропалық қоғамның жастық құрылымына оңды әсер етеді. Сарапшылардың бағалауы бойынша, 2060 жылы 65 жастағы әр еуропалыққа еңбек жасындағы бір адамнан келетін болады. [4]

Демографиялық өзгерістерді ескере отырып, ЕО миграциялық ағынды өзінің әлеуметтік моделіне оңды пайдалануды көздейді. Шет елдіктерге есігін аша отырып, жүргізілетін саясатты халықаралық қауымдастық ережелері мен нормаларына сәйкестендіріп, мемлекет, өз елдеріндегі итермелеуші факторлардың күштілігінен өзге қоғамға қандай қиындық болмасын тұрақтануға әзір мигранттар ағынына тап болады. Осыған орай Бранко Миланович: «Үндіс Үндістанда кедей өмір кешкенше, Германияда кедей болып өмір сүруді таңдайды».

Мемлекеттің соңғы жылдардағы мемлекеттік қаржы жетіспеушілігі салдарынан, жұмыссыздықтың жоғары деңгейі, экстремистік көз қарастардың кең етек жаюы көптеген мигранттардың арасындағы еуропалықтардың тағдырына аландатушылық тудыруда.

2009 жылғы мағлұматтарға сәйкес ЕО ең көп ұлттар Түркиядан (2,4 миллионға жуық), Мароккодан (1,8 млн) Албаниядан (1 млн) шыққандар болып табылады. Мигранттарды ЕО территориясында орналасуы әрқелкі. Олардың көп бөлігі Ұлыбритания, Испания, Италия, Германияда шоғырланған. Әсіресе осы елдерде антииммиграциялық көңіл күй тұрғындар арасында, оның ішінде жас буын өкілдерінде кең тараған. [4]

Британ агенттігінің жүргізген сауалнамасы бойынша, ЕО азаматтарының көз қарасы бойынша қазіргі таңдағы исламның таралуы барысында «төл мәдениетті сақтай» алмауы үкіметтің басты мәселесі болып табылады. [5]

Иммиграция мен мұсылмандарға қарсы ойларды насихаттайтын саяси партиялар Франция, Италия, Австрия шекараларында орнығып, Нидерланды, Скандинавияға өз ықпалын таратуда. Қазіргі таңдағы оңшыл көз қарастыңды ұстанушылардың көп бөлігі өздерінің үгіт насихаттарын Ғаламтор арқылы жүргізеді, ол консервативті ақпарат құралдарына қарағанда адамдар арасынан жақтаушылар табуға көп септігін тигізеді.

Қоғамдағы жікке бөліну әр түрлі сипатта болады, оларды ультра ұлтшылдар, расисттер, Венгриядағы Jobbik сияқты экстремистік рпртиядан бастап, Франциядағы жартылай ұйымдасқан: мұсылмандарды қуалау Блогі секілді топтар жүргізеді. Соңғысы 2006 жылы үйсіздер арасында жүргізілген белсенділердің «бірлік» шошқа сорпасын таратумен таңымал [6].

Қоғамның уайымы заңсыз мигранттармен байланысты. Қазіргі таңда ЕО территориясындағы бақылаусыз иммигранттардың саның дәл анықтау мүмкін емес. Басты мағлұмат көзі баспана беруден бас тарту мен депортация көлемі болып отыр. Есеп сонымен қатар, заңсыз ЕО шекарасын өту кезіндегі шекара қызметкерлерінің берген мәліметтерінің негізінде жасалуы мүмкін. ЕО кеңеюі және Шығыс Еуропаның қосылуы барысында адам трафигі белгілі деңгейде ұлғайды: заңсыз жұмыс күштерін жеткізуші каналдары ретінде Болгария, Румыния, Польша және Литва болды.

2011 жылы заңсыз мигранттардың санының екі, үш есе өсуі үкіметті бұл мәселенің дамуының алдын кесу шараларына қамқөңілдік білдіруіне себепкер болды. Көрсеткіштердің күрт жоғарлауы Солтүстік Африка мен Таяу Шығыстағы саяси жағдайлармен байланысты болды. Наразылықтар мен революциялар толқыны Магриб елдері мен Араб жартыаралдарын

түгел қамтыды: Сауд Арабия, Бахрейн, Тунис, Алжир, Йемен, Египет, Сирия, Ливия, т.б. Кедейшілік пен қан төгуден қашқан қашқындар мен иммигранттар Түркия мен Греция арқылы еуропа елдерінен баспана табуды көздеді. Баспана беру және гуманитарлық көмек көрсету жөніндегі өтініштердің 25% ЕО елдерімен қанағаттандырылды. [4]

Қазіргі таңда ЕО миграцияның ауқымы кең. Оның маңыздылығы барлық саланы қамтиды. Сондықтан, миграция мәселесін шешу жолында барлық аспектілерді қамтып, соған орай мемлекет саясатын құрастыру қажет.

Миграция ЕО үшін тек экономикалық жағынан ғана емес, әлеуметтік мәдени аспектілері жағынан да маңызды ықпалға ие. Жағымсыз факторларға қарамастан миграциялық процесстердің ЕО дамуы мен гүлденуіне үлес қосатын факторлары да жетерлік. Мигранттардың артықшылығы қабылдаушы және келуші тұрғындар арасындағы қарым-қатынастың жетілуімен ғана мүмкін. Өзара тиімді қойылған мақсат тек антииммиграциялық риториканың бөлігі ғана болып қоймай, ЕО пен үшінші елдер арасында ашық, ойластырылған келісімдер арқылы шешілуі қажет.

Қолданылған дереккөздер тізімі

1. Trends in International Migration // SOPEMI: Annual Report 1994, Paris: OECD
2. Walker P. Far right on rise in Europe, says report // The Guardian
<http://www.guardian.co.uk/world/2011/nov/06/far-right-rise-europe-report> 6 November 2011
3. «Без иммиграции Европе не обойтись» Ирина Молодикова №243-244 17-30 апреля 2006 <http://demoscope.ru/weekly/2006/0243/tema01.php>
4. Дипломатическая служба 7/12 Европейский Союз перед лицом глобального миграционного кризиса
5. Annual Report on Immigration and Asylum (2012) / European Commission
http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/immigration/pdf/general/com_2012_250_final_1_en_act_part1_v5.pdf#zoom=100
6. French crackdown on 'racist soup' // BBC News
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4644766.stm> 25 January 2006.

УДК 327(4:477)

УКРАИНА МЕН ЕУРООДАҚ: МҮДДЕЛЕР ТОҒЫСЫ ЖӘНЕ ҚАУІП

Ыбыраева Зумред Мирхатқызы

zumred-93@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Аймақтану мамандығының студенті

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Қ.Ғ.Даркенов

Қазіргі уақытта әлем назары Украинаға ауып отыр. Батыста Украинаға қатысты ерекше пікір пайда болғаны айқын, яғни украин халқы Еуроодаққа кіруді, Батысты қалайды деген көзқарас. Бұл Украинаның ішіндегі саяси ахуалмен тығыз байланысты. Ішкі ұлттық күштер ықпалымен Янукович биліктен кетті. 16 наурызда Қырымда өткен жаппай референдум нәтижесінде дауыс берушілердің 96%-ы республиканың Ресей Федерациясы құрамына кіруді қолдап, 18 наурыз Қырым және Севастополь РФ-ға ресми түрде қосылу туралы келісімге қол қойылды. Батыс әлемі, бір таңқаларлығы кейбір жағдайларда өзара қайшылығы айқын байқалатын АҚШ, Германия, Франция, Ұлыбритания т.б. бірігіп Ресейден Украинаның ішкі ісіне араласпауды, украин халқына таңдау мүмкіндігін беруді, елдің территориялық тұтастығын сақтауды талап етуде.

Еуроодақ өз тарапынан Украинаға қаржылай көмек көрсетіндігін де мәлімдеді. Қазіргі кезде Еуроодақ жақсы кезеңді басынан кешіп жатқан жоқ, сондықтан барлық қаржылай бағдарламалар, тіптен Латвия сияқты кедей елдерге көмек елеулі қысқарған. Оған